

Bobrovnik R.S. Component elements of copyright and his place in the system of right of intellectual ownership

In a report are probed component elements of copyright and his place in the system of right of intellectual ownership. Conclusions and recommendations are offered.

Keywords: *copyright, elements of copyright, system of right of intellectual ownership, freedom of literary, artistic, scientific and technical creation.*

Бородько В.Ю.,
студ. гр. БП-15

*Наук. керівник: Шморгун О.С., к. ю.н., зав. кафедри
приватного та публічного права факультету
підприємництва та права Київського національного
університету технологій та дизайну, м. Київ, Україна*

**ПРОБЛЕМА ПРАВА СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ
В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

В повідомленні досліджується проблема суспільної сумісної власності в умовах реформування українського громадянського суспільства. Характеризуються ознаки права сумісної власності. Даються висновки та рекомендації.

Ключові слова: *право власності, право сумісної власності, ознаки права сумісної власності, сумісна власність та громадянське суспільство, володіння, користування, розпорядження майном.*

Вступ. Існують такі своєрідні суспільні відносини, коли на одне й те саме майно і в той саме час на законній підставі встановлюється право власності. Вони і породжують право спільної власності як право двох або більше осіб за спільною згодою володіти, користуватися та розпоряджатися належним їм майном, що становить єдине ціле [1].

Ідею визначення конструкції права спільної власності створили римські юристи, яка зберіглась й набула усталених ознак: «Майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно)» (ч. 1 ст. 355 ЦК України) [5].

Об'єктом права спільної власності є майно. У свою чергу ст. 190 ЦК визначає, що «майном» як особливим об'єктом вважаються: а) окрема річ; б) сукупність речей; в) майнові права; г) майнові обов'язки. Спільний об'єкт права спільної власності може складатися з однієї або сукупності речей, які можуть бути подільними або неподільними, проте як об'єкт права власності вони утворюють єдине ціле [2]. А значить, що право кожного зі співвласників поширюється на весь об'єкт в цілому а не на певну його частину.

Співвласниками можуть бути фізичні та юридичні особи, держава, територіальна громада. Співвласники повинні діяти спільно при здійсненні права власності, проте кожен із них виступає як самостійний суб'єкт цивільних відносин. Тому, наприклад, для продажу, дарування, здачі спільного майна за договором найму (оренди) потрібна згода кожного зі співвласників (переважне право).

Таким чином, право спільної власності має дві властиві ознаки – єдність об'єкта та множинність суб'єктів права власності.

Правовідносини, що виникають, розвиваються чи припиняються із приводу спільного майна мають складну структуру. Вони включають два різновиди правовідносин:

1) відносні правовідносини (внутрішні) – між співвласниками щодо речі;

2) абсолютні правовідносини (зовнішні) – між співвласниками та усіма третіми особами.

Право спільної власності може виникнути з підстав, не заборонених ч. 3 ст. 355 ЦК. Гарними прикладами можуть бути спадкування однієї речі двома спадкоємцями; набуття житлового будинку подружжям за договором купівлі-продажу (дарування, міни); об'єднання майна декількома особами для будівництва гаражу (договір про спільну діяльність), приватизація державної квартири в державному жиллому фонді членами сім'ї тощо.

Спільна власність відповідно до чинного законодавства поділяється на два види: спільна часткова власність та спільна сумісна власність. Різниця між ними полягає у визначенні часток співвласників у праві на майно.

Спільна часткова власність передбачає, що частки учасників у праві на майно чітко визначені. У відносинах спільної сумісної власності частки співвласників наперед не визначені. Вони визначаються лише у випадку припинення спільної власності шляхом поділу майна, виділу з нього певної частки або трансформації спільної сумісної у спільну часткову власність. При цьому розмір цих часток може бути як однаковим, так і неоднаковим, і залежати від конкретних обставин [3].

Відносини права спільної сумісної власності в більшості випадків на практиці виникають між фізичними особами та за їх участю. Однак відповідно до ч. 2 ст. 368 ЦК суб'єктами права спільної сумісної власності можуть бути також юридичні особи, держава, територіальні громади, якщо інше не встановлено законом. Найбільш поширеним випадком виникнення спільної сумісної власності є спільна власність подружжя, яка окрім Цивільного кодексу України регулюється також Сімейним кодексом України [6].

Режим спільної сумісної власності на майно може бути встановлений як законом, так і договором. Відповідно до законодавства право спільної сумісної власності встановлюється щодо майна, яке набуто подружжям за час шлюбу (ч. 3 ст. 368 ЦК), набуто в результаті спільної праці членів сім'ї (ч. 4 ст. 368 ЦК), отримане внаслідок приватизації житла – квартири чи будинку (ст. 8 Закону «Про приватизацію державного житлового фонду») та ін. [4].

Право спільної сумісної власності може встановлюватися також договором. За ним співвласники за взаємною згодою мають право змінити правовий режим майна. Наприклад можна змінити майно, яке належало комусь із них на праві приватної власності, на спільну сумісну власність. Ця норма передбачена в Сімейному кодексі (ч. 5 ст. 97 СК) [6]

Наприклад, майно, що було набуто до реєстрації шлюбу, вважається приватною власністю того з подружжя, який його придбав (ч. 1 ст. 57 СК). Однак, за шлюбним договором, воно може бути визнаним таким, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності (ч. 5 ст. 97 СК). Майно може набути режим спільної сумісної власності також за домовленістю членів сім'ї, учасників селянського господарства та інших фізичних осіб [6].

Щодо юридичних осіб, держави і територіальних громад то договір між ними може створюватися за домовленістю сторін при укладенні договору про спільну діяльність. Одержані доходи, плоди та продукція як результат їх спільної діяльності - спільна сумісна власність.

ЦК визначає правила щодо правила спільної сумісної поведінки. Співвласники володіють і користуються ним вільно, якщо інше не передбачено домовленістю між ними. Самі можуть визначати як використовувати майно (черговість використання речі, право спільно користуватися річчю, надати її у користування одному зі співвласників, іншим особам, взагалі не використовувати річ і т. ін.).

В Цивільному кодексі встановлюється презумпція того, що в разі вчинення одним із співвласників правочину щодо розпорядження спільним майном він вважається вчиненим за згодою всіх співвласників (ч. 2 ст. 369 ЦК).

Однак це не означає, що така презумпція не може бути спростована, а правочин не може бути визнаний недійсним з огляду на те, що ст. 369 не передбачає безпосередньо правових наслідків правочину, вчиненого без згоди всіх співвласників [2].

Інколи договір може бути визнаним недійсним, коли буде доведено, що інша сторона в правочині діяла недобросовісно, тобто знала чи повинна була знати про відсутність згоди на здійснення такого правочину інших співвласників чи одного з них (Ю.С. Червоний). Певною мірою це використовується в Сімейному кодексі, коли дружина, чоловік мають право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним, як такого, що укладений одним з подружжя без згоди іншого, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового (ст. 65 СК).

Деякі розпорядження майном (купівля-продаж земельної ділянки, житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна), які підлягають нотаріальному посвідченню та(або) державній реєстрації висловлюються письмового і нотаріально посвідчуються.

Співвласники мають право уповноважити одного з них на вчинення правочинів щодо розпорядження спільним майном (ч. 3 ст. 369 ЦК). Так члени сім'ї можуть доручити одному з них продати частину сільсько-господарської продукції, яка була набута внаслідок їхньої спільної праці у

селянському підсобному господарстві. Якщо сторони уклали договір про спільну діяльність то у відносинах з третіми особами правочин вчиняється від імені всіх учасників.

Основна риса права спільної сумісної власності є те, що вона не має часток. Вони формуються, коли співвласники мають можливість або постає необхідність визначити свої частки, наприклад, унаслідок розлучення.

Після визначення часток постає питання щодо виділення частки майна в натурі. Воно має проводитися так, щоб частка в майні відповідала розміру частки у праві на майно. Якщо виділ згідно законом не можливий у натурі, то співвласник має право на одержання грошової або іншої матеріальної компенсації. При цьому не припиняється право спільної власності, а змінюється режим лише режим на спільну часткову власність.

Виділ майна можливий за ініціативою кожного зі співвласників (ст. 370 ЦК) або за ініціативою кредиторів співвласника у разі звернення стягнення на частку майна, що є у спільній сумісній власності (ст. 371 ЦК).

У разі поділу майна право спільної власності співвласників на нього припиняється. Майно може бути поділене між співвласниками за домовленістю між ними.

Співвласники за взаємною згодою мають право визнати свої частки нерівними, виходячи з обставин, які склалися в їх відносинах. Наприклад, члени сім'ї вирішили припинити відносини спільної сумісної власності і поділити майно. При цьому вони враховують різний внесок окремих членів сім'ї у спільне майно і визначають розмір часток кожного з них відповідно до цього критерію.

Висновок. У деяких випадках частка співвласника може бути збільшена або зменшена з урахуванням обставин, які мають істотне значення за рішенням суду. При вирішенні спору розподілу майна між чоловіком і дружиною: якщо один із них не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, приховав, знищив чи пошкодив спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї тощо. Якщо проживають неповнолітні або повнолітні непрацездатні діти, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування.

Список використаних джерел:

1. Цивільне право України: Навчальний посібник / за ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Наукова думка, 2004. – 361 с.
2. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.
3. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2012. – Т. 1. – 656 с.

4. Українське цивільне право: Навчальний посібник. – 2-е вид. змін, і доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 368 с.

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356. Поточна редакція від 07.03.2018 р.

6. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135. Поточна редакція від 06.02.2018 р.

Бородько В.Ю. Проблема права совместимой собственности в условиях реформирования Украинского гражданского общества

В сообщении исследуется проблема общественной совместимой собственности в условиях реформирования украинского гражданского общества. Характеризуются признаки права совместимой собственности. Даются выводы и рекомендации.

Ключевые слова: право собственности, право совместимой собственности, признака права совместимой собственности, совместимая собственность и гражданское общество, владение, пользование, распоряжение имуществом.

Borodko V.U. A problem is right compatible property in the conditions of reformation of Ukrainian civil society

In a report the problem of communal compatible property is investigated in the conditions of reformation of Ukrainian civil society. The signs of right of compatible ownership are characterized. Conclusions and recommendations are given.

Keywords: right of ownership, right of compatible ownership, sign of right of compatible ownership, compatible property and civil society, possession, use, disposing of property.

Войтенко Ю.О.,
студ. гр. БП-1-15

Наук. керівник: Шморгун О.С., к. ю.н., зав. кафедри
приватного та публічного права факультету
підприємництва та права Київського національного
університету технологій та дизайну, м. Київ, Україна

**ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДОНАРСТВА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

В повідомленні досліджуються правові аспекти донорства в умовах реформування українського громадянського суспільства. Дається характеристика розвитку нових медичних технологій, прагнення людини пок-